

Ljubljana, 14. oktober 2011

Pripombe Focusa, društva za sonaraven razvoj, na okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje za Nacionalni energetski program (obdobje 2010 - 2030)

V odgovor na razgrnjeno Okoljsko poročilo za NEP (OP NEP), podajamo iz Focusa, društva za sonaraven razvoj, pričujoče pripombe. S svojimi pripombami se namenoma nismo spuščali v podrobnosti, saj smo ocenili, da je najprej potrebno uravnotežiti pristop primerjanja različnih tehnologij in njihovih vplivov na okolje. V obravnavo so vzeti zgolj določeni elementi, nekatere pa se gladko izpusti, čeprav so izjemnega pomena. Zaradi tega razloga so v določenih primerih obnovljivi viri energije ocenjeni kot okoljsko manj primerni od fosilnih virov in jedrske energije, kar je nesmiselno. Tako podajamo ključne pripombe, za podrobne pripombe pa bi raje počakali na bolj uravnoteženo poročilo.

URE in OVE so neprimerljivo strožje postavljeni pod drobnogled kot TE, JE in PPE

Sicer pozdravljamo pristop zelo podrobno ocenjenih vplivov URE in OVE na okolje ter postavljanja številnih pogojev za ukrepe URE in OVE, vendar pa menimo, da je potrebno podobno podoben in strog pristop uporabiti pri vrednotenju vplivov TE, JE in PPE na okolje. Tudi ocene vplivov na okolje so neprimerljivo stroge za URE in OVE – vplivi VE in HE so ocenjeni bistveno bolj negativno, kot pa vplivi TE in JE, kar ocenjujemo kot neprimerno.

Vpliv na naravne vire je ocenjen nepopolno

Ključen nesmisel, ki se pojavlja pri presoji vplivov na naravne vire (npr. povzetek na str. 1-3), je to, da vpliv na naravne vire, ki se nahajajo izven Slovenije, ni opredeljen oz. ocenjen. Na primer, vpliv podprograma 'Tekoča goriva' nima ocenjenega vpliva na naravne vire, čeprav ima raba tekočih goriv veliko negativnih vplivov na porabo naravnih virov. Nesmiselno je tudi, da vpliv NEP na rabo premoga, ki je opredeljen kot naravni vir v Sloveniji, ni ocenjen, temveč je le pripoznano dejstvo, da ga bomo izkopal. Prav tako je nesmiselna ocena, da proizvodnja električne energije nima vpliva na naravne vire, le odloženi pepel da je problem.

Vpliv na podnebne dejavnike je ocenjen nepopolno

Ocena vpliva na podnebne dejavnike (str. 11-13) ravno tako kaže znake necelovitosti. Ocenjeno je samo tisto, kar ima pozitiven prispevek, negativni prispevki oz. vplivi NEP na podnebne dejavnike pa niso navedeni. Celo vpliv izgradnje objekta TEŠ 6 je ocenjen kot pozitiven za podnebne dejavnike, ker pade objekt znotraj evropske sheme za trgovanje z izpusti, gladko pa se zanemari dejstvo, da bo objekt v ozračje skozi življenjsko dobo prispeval skoraj dvakrat več izpustov, kot bi jih obstoječi bloki v svoji načrtovani življenjski dobi.

Tveganja jedrskih nesreč in njihovi vplivi niso ocenjena

Iz ocene vplivov scenarijev na okolje (str. 18) jasno izhaja, da 'Tveganja v zvezi z jedrsko varnostjo in v zvezi z izvedbo trajnostnega ravnanja z visoko radioaktivnimi odpadki niso vključena v vrednotenje vplivov ukrepov NEP na okolje.' To predstavlja pomembno pomanjkljivost presoje okoljskih vplivov, saj tako trenutno jedrska tveganja sploh niso primerno ocenjena in ne moremo teh tveganj primerno upoštevati kot kriterij za odločanje o najboljšem energetskem scenariju.

Pri primerjavi vplivov podprogramov je na str. 255 ugotovljeno, da je lahko JE sprejemljiva alternativa. Te ugotovitve v luči neopravljene analize vplivov na okolje v primeru jedrske nesreče ne moremo pripoznati kot pravilne. Najprej naj se v okoljsko poročilo vključi celovita ocena tveganj in vplivov, nato pa naj se znova naredi primerjava.

Več URE in OVE slabše za okolje?

Iz OP NEP izhaja, da so vsi scenariji z intenzivnimi ukrepi za URE in OVE slabši za okolje in naravo, kar je popoln nesmisel – v tem primeru ne gre za nesmiselno oceno, temveč za nesmiselno postavitve scenarijev. Zelo se strinjamo z ugotovitvijo, da so referenčni scenariji za okolje manj sprejemljivi, razen če se klasični viri zamenjajo z obnovljivimi viri in učinkovito rabo energije. Ocenjujemo, da ta ugotovitev ni bila primerno zajeta v NEP in pripravljavce OP in NEP pozivamo, da to ugotovitev jasneje izpostavijo v okviru NEP, kjer naj se za intenzivne scenarije zagotovi ne samo povečanje URE in OVE, temveč tudi zmanjšanje fosilne in jedrske energije.

Čezmejni vplivi niso upoštevani

Zelo pomembna pomanjkljivost OP je, da vrednoti vplive NEP največ na ravni države, ne pa tudi dlje. To je jasno razvidno iz celotnega besedila, še posebej pa iz tabele na str. 40. To je velika pomanjkljivost in v bistvu nepravilnost, saj številni vplivi segajo čez državne meje.

Kazalniki stanja za podnebne dejavnike so nepopolni

Kot kazalnik stanja za podnebne dejavnike so opredeljeni izpusti toplogrednih plinov (str. 90). Predlagamo, da se kot kazalnike uporabi še vsaj kazalnike, ki jih spremlja ARSO (http://kazalci.arso.gov.si/?data=group&group_id=8), saj bo tako lahko stanje okolja prikazano bolj celovito, kot le skozi količino toplogrednih plinov.

Razvoj stanja okolja brez izvajanja ukrepov je ocenjen nepravilno

V tabeli na strani 92 je ocenjeno stanje okolja brez izvedbe NEP. Pri okoljskem cilju 'Postopno zmanjševanje vplivov na okolje zaradi rabe energetskih mineralnih surovin' je navedeno, da se v primeru nesprejema NEP raba premoga ne bo zmanjševala. Ta ocena je napačna, saj primerjava rabe premoga in izpusti za projekt TEŠ 6 napram rabi obstoječih blokov do konca načrtovane življenjske dobe pokaže sliko v spodnji tabeli (v tabeli so podatki brez prenove obstoječih blokov). Vidimo, da se pri vseh ključnih izpustih količina v bistvu poveča, kar pomeni, da bo sprejetje NEP z objektom TEŠ 6 povečalo pritisk na okolje po spodnjih parametrih. Tako ni napačna samo ugotovitev glede premoga, temveč tudi ugotovitve glede NOx in prašnih delcev. Ugotovitev je pravilna le v primeru izpustov SO2.

	trenutno stanje (bloka 4 in 5, leta: 2011-2027)	TEŠ 6 (leta: 2014-2054)
poraba premoga	64.000.000 t	120.000.000 t
izpusti CO2	(1,2 kg/kWh): ocena 71.904.000 ton blok4(1) 1,21 kg/kWh = 32512,7 Gt blok5 1,09 kg/kWh = 36024,5 Gt skupaj = 68.537.200 ton	(0,87 kg/kWh) 121.800.000 ton
izpusti NOx(2)	(8450 t/leto (2007)) ocena: max. 64.250 t (4)	(ocena (3): 1787 t/leto) 71.480 t
izpusti SO2 (5)	(5285 t/leto (2007)) 84.560 t blok4 1,324 t/GWh = 35.575 t blok5 0,854 t/GWh = 28.225 t supaj = 63.800 t	(ocena: 1191 t/leto) 47.640 t
izpusti CO	(1254 t/leto (2007)) 20.064 t blok4 0,213 t/GWh = 5723,31 t blok5 0,342 t/GWh = 11303,1 t skupaj = 17026,41 ton	(ocena: 1191 t/leto) 47.640 t
emisija skupnega prahu	(254 t/leto (2007)) 4.064 t blok4 0,107 t/GWh = 2875,09 t blok5 0,043 t/GWh = 1421,15 t skupaj = 4296,24 t	(ocena: 238 t/leto) 9.520 t

Viri:

Poročilo o vplivih na okolje izgradnje bloka 6 v TE Šoštanj, november 2009

Postavitev nadomestnega bloka 6 moči 600 MW v TE Šoštanj: Novelirani investicijski program Rev.4, avgust 2011

(1) Specifične emisije pri 100% obremenitvi.

(2) Ker bo potrebno pred letom 2016 z napravo za selektivno katalitično redukcijo NOx opremiti tudi blok 5, se je pri oceni emisij po tem letu upoštevalo predpisano mejno vrednost 200 mg/Nm3.

(3) Do leta 2016 - 42.250 ton NOx, z začetkom leta 2016 pa, zaradi uredbe EU o zmanjšanju Nox izpustov in nujnosti prilagoditve termoelekrarn, ocenjujejo izpuste Nox na podobo raven kot so prevedeni za TEŠ6, torej pod 2000 ton/leto.

(4) Ocena na podlagi predvidenih koncentracij ob 90% obremenitvi.

(5) Edino pri SO2 je TEŠ 6 nadomestilo, ki zmanjša izpuste.

Ocena vplivov podprograma proizvodnja električne energije iz fosilnih goriv je nepopolna

Poročilo na str. 148 ugotavlja, da podprogram proizvodnja električne energije iz fosilnih goriv ne bo imel vpliva na naravo, kulturno dediščino, zdravje, krajino in materialne dobrine, če so ukrepi izvedeni na obstoječih lokacijah. S to ugotovitvijo se nikakor ne moremo strinjati, sploh pri vplivih na naravo, kulturno dediščino in zdravje, saj ima podaljšanje onesnaževanja, kjer bi sicer bilo ustavljeno, negativen vpliv na našete elemente okolja. Napačno je ugotoviti, da nadomestilo starih z novimi objekti, ne bo imelo vplivov na okolje, saj je potrebno oceniti, kakšne vplive ima podaljšanje onesnaževanja na okolje. Na primer, pri kulturni dediščini lahko dodatnih 40 let onesnaževanja naredi veliko škode, prav tako na zdravju ljudi. Pri vplivih na naravo je potrebno oceniti povratne vplive, ki se zgodijo zaradi podnebnih sprememb. Zato predlagamo, da se vplivi podaljšanja onesnaženja na obstoječih lokacijah celovito ocenijo in tako postanejo relevantna podlaga za odločanje.

Predlagamo, da se pod točko 8.5.4. na strani 150 vpliv termoelektrarn na podnebje opiše tako podrobno, kot je to storjeno pri podprogramu OVE, vsekakor pa bolj celovito, kot je to storjeno trenutno. V skladu s pripombo naj se ponovno pravilno ocenijo vplivi v tabeli 44.

Daljnovode in vode lahko postavljamo tudi dlje od stavb

Na priporočilo o vkopu vodov in daljnovodov na str. 158 bi dodali predlog, da se priporočilu doda, da je poleg vkopa daljnovodov in vodov lahko pomemben varnostni korak tudi povečanje zahtevane minimalne oddaljenosti stavb od daljnovodov in vodov.

Vpliv podprograma JE je opredeljen nepopolno

V točki 8.9 so vplivi podprograma JE opredeljeni nepopolno. Vplivi (visoko, srednje in nizko) radioaktivnih odpadkov na okolje v primeru, da ti odpadki na tak ali drugačen način uidejo v okolje, niso opisani. Prav tako niso opisani vplivi na okolje v primeru jedrske nesreče. Na splošno ugotavljamo, da je velika pomanjkljivost poročila o CPVO to, da tveganja nesreč za JE sploh niso bila vključena v oceno, prav tako ni bila vključena problematika visoko radioaktivnih odpadkov (razen ugotovitve, da moramo začeti iskati rešitve). Predlagamo, da se vplivi JE opredelijo bolj podrobno.

Omilitveni ukrepi za naravne vire v primeru rabe lesne biomase

V točki 10.3.2.3 je potrebno opredeliti omilitvene ukrepe in usmeritve za naravne vire, saj ima raba lesne biomase vpliv na črpanje naravnih virov, ki je lahko v primeru prekomerne porabe izjemno negativen.

Neprimerne ocene v tabelah 44 – 51

Tabele 44 - 51 ne ocenjujejo in ne primerjajo vplivov na podnebje. To ocenjujemo kot popolnoma neprimerno in zato ugotavljamo, da tabele 44 – 51 niso primerne za primerjavo med scenariji. Razen tega so ocene, podane v tabelah 44-51 ponekod popolnoma nesmiselne, kot npr.: vpliv TE in JE na naravo je ocenjen z 0, vpliv vetrnic in malih HE na naravo pa je -6. S podanimi ocenami se ne strinjamo, ker vpliv različnih vrst energije na elemente okolja ni ocenjen pravilno. Zato pozivamo, da se naredi ponovna ocena, ki bo manj prilagojena interesu energetskih podjetij in bolj v skladu s strokovnimi analizami na področjih, ki se ocenjujejo.

Zdravje ni bilo celovito zajeto v presojo

OP NEP je sicer v nekaterih točkah analiziral vpliv na zdravje (npr. vplivi EMS na zdravje), vendar moramo žal ugotoviti, da celovite presoje teh vplivov poročilo ne zajema. Energetika ima pomembne negativne vplive na zdravje, ki pa trenutno niso celovito ocenjeni, zato predlagamo, da se vpliv NEP na zdravje ljudi oceni bolj celovito.

Na predlaganih lokacijah za gradnjo vetrnih elektrarn je potrebno izvesti podrobnejše študije

Za celovito presojo vpliv na okolje je potrebno v primeru predlaganih lokacij za gradnjo vetrnih elektrarn izvesti podrobnejše študije. Glede predlaganih lokacij podpiramo strokovna stališča društva DOPPS. Gradnje vetrnih elektrarn v zaščitenih območjih ne podpiramo, prav tako tudi ne na območjih, ki predstavljajo življenjski prostor ogroženim in zaščitenim živalskim ter rastlinskim vrstam. Menimo, da je potrebno izkoristiti ostale lokacije.

S spoštovanjem!

Lidija Živčič, strokovni vodja, Focus, društvo za sonaraven razvoj
Tomislav Tkalec, vodja programa Energija, Focus, društvo za sonaraven razvoj